

**Ruch wydawniczy w Trójmieście
po II wojnie światowej
(1945–1989)**

JOLANTA LASKOWSKA

**Ruch wydawniczy w Trójmieście
po II wojnie światowej
(1945–1989)**

**WYDAWNICTWO UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2009**

Recenzent
Krzysztof Migoń

Projekt okładki i stron tytułowych
Czesław Kabala

Redaktor
Dagmara Siłwanowicz

Skład i łamanie
Adam Kamiński

Publikacja sfinansowana z funduszu działalności statutowej
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego
oraz badań własnych BW 4100-5-0243-7

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-158-1

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
81-824 Sopot, ul. Armii Krajowej 119/121, tel./fax 0 58 523 11 37
<http://wyd.ug.gda.pl>; e-mail: wyd@ug.gda.pl

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Główne kierunki i mechanizmy polityki wydawniczej PRL	14
1.1. Początki uspołecznionego ruchu wydawniczego (1944–1950)	14
1.2. Proces upadłościowy prywatnych oficyn wydawniczych (1945–1950)	17
1.3. Scentralizowany system wydawniczy (1950–1955)	20
1.4. Powstanie regionalnych ośrodków wydawniczych po 1956 roku (1956–1970)	22
1.5. System organizacyjny ruchu wydawniczego po 1970 roku (1970–1989)	25
1.6. „Drugi obieg” (1977–1989)	29
Rozdział 2. Charakterystyka ruchu wydawniczego w Trójmieście w latach 1945–1989	36
2.1. Kształtowanie się systemu ruchu wydawniczego w latach 1945–1989	36
2.1.1. Powojenne wydawnictwa prywatne	36
2.1.2. Powstanie uspołecznionego ruchu wydawniczego	39
2.1.3. Wydawnictwa nieprofesjonalne	41
2.2. Analiza ilościowa ruchu wydawniczego	43
2.3. Charakterystyka środowiska literackiego, naukowego i kulturalnego	49
2.4. Baza poligraficzna Gdańska	57
Rozdział 3. Powstanie, systemy organizacji i funkcjonowanie Wydawnictwa Morskiego w latach 1951–1993	64
3.1. Geneza powstania oficyny	64

3.1.1. Powołanie Wydawnictw Morskich w Gdańsku w 1951 roku.....	64
3.1.2. Przekształcenie Wydawnictw Morskich w Oddział Morski Wydawnictw Komunikacyjnych (lata 1952–1956)	67
3.1.3. Powstanie samodzielnego, pełnoprofilowego wydawnictwa pod nazwą Wydawnictwo Morskie	69
3.1.4. Oddział Wydawnictwa Morskiego w Bydgoszczy (lata 1970–1982)...	70
3.2. Funkcjonowanie Wydawnictwa Morskiego (1957–1993)	72
3.2.1. Struktura organizacyjna	80
3.2.2. Instytucje nadzorujące, dotujące i współpracujące z wydawnictwem ...	84
3.2.3. Współpraca ze środowiskiem literackim i naukowym Wybrzeża	88
3.2.4. Działalność promocyjna Wydawnictwa Morskiego	92
3.3. Upadek Wydawnictwa Morskiego	95
 Rozdział 4. Charakterystyka profilu i typów publikacji Wydawnictwa Morskiego w latach 1957–1993.....	 100
4.1. Profil wydawniczy Wydawnictwa Morskiego.....	100
4.2. Analiza ilościowa i tematyczna oferty Wydawnictwa Morskiego.....	101
4.2.1. Literatura fachowa	104
4.2.2. Morska literatura popularnonaukowa	106
4.2.3. Literatura popularnonaukowa i naukowa pomorska	108
4.2.4. Literatura marynistyczna	112
4.2.5. Literatura piękna („niemorska”)	115
4.3. Charakterystyka serii wydawniczych.....	118
4.4. Czasopisma.....	126
 Rozdział 5. Inne profesjonalne oficyny wydawnicze	 130
5.1. Oddział Gdański Wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich...	130
5.2. Oddział Gdański Krajowej Agencji Wydawniczej	135
 Rozdział 6. Wydawnictwa wyższych uczelni	 140
6.1. Uniwersytet Gdański	141
6.2. Politechnika Gdańska	147
6.3. Akademia Medyczna w Gdańsku	150
6.4. Akademia Muzyczna w Gdańsku	153
6.5. Akademia Wychowania Fizycznego w Gdańsku	156
6.6. Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Gdańsku.....	157
6.7. Wyższa Szkoła Morska w Gdyni	158
6.8. Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni.....	161

Rozdział 7. Publikacje towarzystw społecznych, naukowych i kulturalnych.....	163
7.1. Gdańskie Towarzystwo Naukowe.....	163
7.2. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	169
7.3. Instytut Bałtycki	173
7.4. Gdańskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuki	175
7.5. Miejskie towarzystwa przyjaciół Gdańska, Sopotu i Gdyni.....	177
7.6. Sporadyczna działalność wydawnicza innych towarzystw.....	180
Rozdział 8. Wydawnictwa instytucji naukowo-kulturalnych	181
8.1. Działalność edytorska muzeów gdańskich	181
8.1.1. Muzeum Narodowe w Gdańsku	181
8.1.2. Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku.....	184
8.1.3. Muzeum Archeologiczne w Gdańsku.....	185
8.1.4. Muzeum Historii Miasta Gdańska	187
8.1.5. Muzeum Miasta Gdyni.....	187
8.2. Działalność wydawnicza bibliotek gdańskich	188
8.2.1. Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk	188
8.2.2. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Gdańsku	190
8.3. Publikacje Wojewódzkiego Ośrodka Kultury	192
Rozdział 9. Wydawnictwa instytutów naukowo-badawczych i resortowych....	194
9.1. Działy wydawnictw instytutów i placówek PAN	195
9.1.1. Instytut Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku Oliwie	195
9.1.2. Instytut Maszyn Przepływowych Polskiej Akademii Nauk.....	197
9.1.3. Komitet Badań Morza PAN w Gdańsku	199
9.1.4. Instytut Oceanologii PAN w Sopocie	200
9.2. Wydawnictwa instytutów i placówek resortowych	201
9.2.1. Morski Instytut Rybacki w Gdyni	201
9.2.2. Instytut Morski w Gdańsku.....	206
9.2.3. Polski Rejestr Statków w Gdańsku	209
9.2.4. Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni.....	213
9.2.5. Centrum Techniki Okrętowej w Gdańsku.....	214
9.2.6. Oddział Morski Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Gdyni	216
9.2.7. Państwowy Instytut Geologiczny – Oddział Geologii Morza w Gdańsku	218
Rozdział 10. Inne wydawnictwa	219
10.1. Marynarka Wojenna w Gdyni	219
10.2. Centrum Doskonalenia Nauczycieli Oddział w Gdańsku	223

10.3. Wojewódzki Urząd Statystyczny w Gdańsku	224
10.4. Kuria Biskupia w Gdańsku	225
10.5. Sporadyczna działalność wydawnicza	225
Rozdział 11. Alternatywny ruch wydawniczy w Trójmieście	231
Zakończenie	242
Aneks 1. Schemat organizacyjny Wydawnictwa Morskiego z 21 stycznia 1969 r.	246
Aneks 2. Schemat organizacyjny Wydawnictwa Morskiego z 30 marca 1987 r.	247
Aneks 3. Siedziba Wydawnictwa Morskiego w Gdańsku przy ul. Szerokiej....	248
Wykaz źródeł i opracowań.....	249
Indeks nazwisk	266